



> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De president van de Algemene Rekenkamer  
Postbus 20015  
2500 EA Den Haag

Datum

Betreft Reactie op resultaten VO 2023 KR (IV) en BES-fonds (H)

Geachte heer Duisenberg,

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de resultaten van uw Verantwoordingsonderzoek 2023 bij Koninkrijksrelaties en BES-fonds. In deze brief reageer ik graag, mede namens de staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering, op de uitkomsten ten aanzien van de bedrijfsvoering en de beleidsresultaten.

### **Conclusies**

Het doet mij deugd om te lezen dat u het aannemelijk acht dat alle projecten die (deels) gefinancierd zijn uit de CN-envelop, bijdragen aan één of meerdere doelstellingen van de CN-envelop. U geeft aan dat het effect van de € 30 mln. aan extra geld niet is vast te stellen. Naar mijn overtuiging zijn er stappen gezet dankzij de middelen uit het coalitieakkoord. Voor een beperkt deel van de CN-envelop herken ik uw conclusie dat het lastig is om het additionele effect van deze maatregelen te bepalen.

Ten aanzien van het IT-beheer bij SSO-CN constateert u dat SSO-CN het IT-beheer voldoende op orde heeft gebracht en daarmee de onvolkomenheid heeft opgelost. Het is goed om te lezen dat de positieve stappen die SSO-CN in de afgelopen jaren heeft gezet, hebben geleid tot dit resultaat.

### **Bedrijfsvoering**

#### *Coördinerende rol minister van BZK*

Ik herken de uitdagingen die u beschrijft bij het invulling geven aan de coördinerende rol voor het rijksbeleid op Caribisch Nederland. Ik onderschrijf het door u genoemde belang om de samenhang van het rijksbeleid te waarborgen. Dit is van belang voor een effectieve en doelmatige besteding van rijksuitgaven, voor bestuurders en inwoners van Caribisch Nederland en ook voor de verantwoordelijke ministeries zelf, die voor de uitvoering van de eigen rijkstaken vaak afhankelijk zijn van inspanningen van collega-bewindspersonen.

De staatssecretaris heeft op verschillende manieren invulling gegeven aan de coördinerende rol. Een voorbeeld hiervan is het traject rondom het verbeteren van de bestaanszekerheid van de inwoners van Caribisch Nederland. Mede naar aanleiding van het Commissierapport over het sociaal minimum hebben de staatssecretaris en de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen de coördinatie hiervan opgepakt en zijn bij Prinsjesdag substantiële middelen

beschikbaar gesteld (€ 30 mln. voor 2024 en € 32 mln. structureel) om de bestaanszekerheid van de inwoners van Caribisch Nederland te verbeteren.

Een ander voorbeeld is het vraagstuk rondom de eilandelijke middelen en de vrije uitkering. In het onderzoek dat in opdracht van de staatssecretaris is uitgevoerd, wordt de conclusie getrokken dat de eilandelijke middelen niet toereikend zijn voor de uitvoering van de eilandelijke taken. Op voorstel van de staatssecretaris heeft het kabinet recent bij de Voorjaarsnota besloten om de vrije uitkering te verhogen met € 18,2 mln. structureel. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan uw advies om meer rekening te houden met meerjarig instandhoudingsbudget bij veelal incidentele investeringen vanuit verschillende ministeries.

Ik concludeer dat met bovenstaande trajecten en andere initiatieven (zoals het toepassen van het principe *comply or explain*, de werking van de toetsingscommissie bijzondere uitkeringen) in deze kabinetsperiode een belangrijke impuls is gegeven aan de coördinerende rol. Tegelijkertijd herken ik ook de door u beschreven spagaat tussen de ministeriële verantwoordelijkheid van beleidsdepartementen en het coördineren van rijksbeleid. Ik ben er evenwel niet van overtuigd dat als de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris wordt uitgebreid dit per saldo leidt tot beter overheidsbeleid. Zo komt in de door BZK verstrekte geldstromen soms ook het beeld naar voren dat het niet verstandig is om verantwoordelijkheid te dragen voor projectorganisaties, waarop zij zelf geen inhoudelijke expertise heeft, maar deze expertise bij een ander ministerie ligt.

Het is goed om, in navolging van de voorlichting van de Raad van State en het IBO in 2019, in breder perspectief te kijken naar de coördinerende rol van BZK. Nu wil het geval dat binnenkort de Periodieke Rapportage (voorheen beleidsdoorlichting) start naar artikel 4 van Koninkrijksrelaties. Op korte termijn zal de staatssecretaris het Plan van Aanpak van deze Periodieke Rapportage naar de Tweede Kamer sturen. Ik wil voorstellen om bij deze Periodieke Rapportage specifiek aandacht te besteden aan de rol van BZK in relatie tot de Caribische delen van het Koninkrijk (bijvoorbeeld via een extra onderzoeksvraag).

#### *IT-beheer en informatiebeveiliging SSO-CN verbeterd*

Ik ben erg verheugd met uw conclusie dat de onvolkomenheid van SSO-CN is opgelost. Daar is door SSO-CN hard aan gewerkt. SSO-CN zal zich inzetten om dit niveau te handhaven en om zowel het IT-Beheer als Informatiebeveiliging verder te ontwikkelen in lijn met de beleidskaders vanuit mijn ministerie.

#### *Inkoopbeheer SSO-CN op orde*

Dank voor uw onderzoek naar inkoop bij SSO-CN en het positieve beeld dat u daarover schetst. SSO-CN wil de komende jaren het inkoopbeheer verder professionaliseren en neemt daarbij uw opmerking over de interne controle mee.

Uw werkbezoek aan de BES-eilanden en de constructieve wijze van samenwerking met alle betrokken partijen om de bedrijfsvoering aldaar op een hoger niveau te brengen wordt erg gewaardeerd.

## Beleidsresultaten

### *CN-envelop 'extra geld'*

Ik ben verheugd om te lezen in het beleidsonderzoek dat de drie onderzochte projecten uit de CN-envelop een positief effect hebben gehad op de betaalbaarheid van het leven van de inwoners in Caribisch Nederland. En tevens dat u het aannemelijk acht dat alle 13 uitgaven uit de CN-envelop positief bijdragen aan 1 of meerdere doelstellingen van de CN-envelop. Dit zijn voor mij belangrijke conclusies, we doen het immers voor de inwoners van Caribisch Nederland.

In algemene zin herken ik mij in uw kanttekeningen, die samengevat vooral zien op het effect van de verschillende maatregelen. Per onderwerp ga ik daar hierna op in.

- Effect van extra geld niet goed vast te stellen

U betwijfelt of het extra geld uit de CN-envelop heeft gezorgd voor een additioneel effect bovenop bestaande plannen en beleid. U constateert namelijk dat u niet kunt vaststellen of de uitgevoerde projecten zonder het extra geld uit de CN-envelop niet tot stand zouden zijn gebracht.

Ik ben ervan overtuigd dat dankzij de middelen uit het coalitieakkoord stappen zijn gezet, die anders niet tot stand zouden zijn gebracht. Ik wijs erop dat het overgrote deel van de structurele middelen gaat naar de vrije uitkering (circa € 13 mln. vanaf 2025) en het concreet verhogen van diverse uitkeringen (circa € 9 mln. vanaf 2025). Door de impuls van het coalitieakkoord van Rutte-IV konden zowel de vrije uitkering als de verschillende uitkeringen worden verhoogd tot niveaus die in de periode daarvoor ondenkbaar waren.

- Eigen bijdragen van ministeries maakt inzicht in effect CN-envelop diffuus

U constateert dat het moeilijk is om het additionele effect van het extra geld uit de CN-envelop vast te stellen omdat departementale middelen zijn vermengd met de extra investeringen die zijn gedaan vanuit het coalitieakkoord. Ik onderschrijf deze conclusie, maar leg daarbij wel graag een verband met de vorige aanbeveling. De reden voor de eigen bijdrage is – naast de door u positief gewaardeerde hefboom – om ervoor te zorgen dat met de CN-middelen niet maatregelen zouden zijn bekostigd die mogelijk ook zonder de extra middelen tot stand zouden zijn gebracht.

Zo reflecteert de eigen bijdrage van bijvoorbeeld de minister van IenW bij de subsidie voor drinkwatervoorziening het feit dat IenW in de situatie vóór de CN-envelop incidenteel subsidies verstrekke. Met de middelen van de CN-envelop (en dus een eigen bijdrage) kon de subsidie aan drinkwater structureel worden gemaakt.

- BZK voert geen integrale evaluatie uit op het extra geld uit de CN-envelop

Het is correct dat ik geen aparte integrale evaluatie uitvoer op de middelen uit de CN-envelop. De reden hiervoor is dat ik het niet zinvol (meer) vind om alleen middelen en maatregelen uit het coalitieakkoord van Rutte IV geïsoleerd te monitoren. Nadien zijn namelijk substantiële middelen toegevoegd aan de onderwerpen van de CN-envelop. Het gaat onder meer om € 32 mln. structureel vanaf 2025 (en € 30 mln. in 2024) om de levensstandaard in Caribisch Nederland verder te bevorderen en de structurele verhoging van de vrije uitkering vanaf 2024 met € 18,2 mln. Het apart monitoren van de middelen en maatregelen uit de CN-envelop en niet de middelen die daarna zijn toegevoegd, vind ik daarom niet zinvol.

Ik vind het belangrijk om de grote thema's integraal te blijven monitoren. Mijn insteek is om dat niet specifiek te doen voor alleen de middelen uit de CN-envelop, maar ook voor de middelen die daarna zijn toegevoegd aan deze onderwerpen. Met de reguliere voortgangsrapportages sociaal minimum wordt de Tweede Kamer al jaarlijks geïnformeerd over belangrijke elementen inzake het verbeteren van de levensstandaard. Daarnaast blijven we naar aanleiding van het rapport van de Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland en de daarna door het kabinet genomen maatregelen de situatie nauwgezet monitoren.

Voor wat betreft de eilandelijke middelen en de vrije uitkering geldt dat ik in navolging van het onderzoek eilandelijke middelen aan de slag ga met het inrichten van een onderhoudssysteem voor het BES-fonds die vergelijkbaar is met het gemeentefonds. Bij het gemeentefonds wordt door het CBS, aan de hand van de zogeheten IV3-systematiek, op taakniveau bijgehouden hoe de inkomsten en uitgaven zich ontwikkelen. Momenteel is dit niet beschikbaar voor het BES-fonds. Ik zal daarom samen met de openbare lichamen bezien of een op Caribische schaal gemaakt systeem voor het BES-fonds kan worden ingericht. Dit levert naast belangrijke beleids- en sturingsinformatie ook evaluatiemateriaal op.

## **Terugblik**

### *Bijzondere uitkeringen aan Caribisch Nederland*

Ik ben verheugd dat u de grote stappen ziet die in de afgelopen 3 jaar zijn gezet om de coördinatie van bijzondere uitkeringen aan Caribisch Nederland te verbeteren. Recent is met de verhoging van de vrije uitkering bij de Voorjaarsnota nog een extra stap gezet om de beleidsvrijheid van de eilanden te verbeteren en de afhankelijkheid van incidenteel geld te beperken. Ik ben van plan – samen met mijn collega's in het kabinet – om die lijn voort te zetten.

*Bestuurlijke ingreep Sint Eustatius*

U merkt op dat niet duidelijk is of inmiddels is voldaan aan alle voorwaarden uit de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius. In de nota van toelichting bij het koninklijk besluit van 13 maart 2024, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van het bepaalde in artikel 16 van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius, is door de staatssecretaris geconcludeerd dat is voldaan aan de criteria voor inwerkingtreding van de fasen 1.0 tot en met 2.2 en op basis daarvan kan worden geconcludeerd dat grove taakverwaarlozing is beëindigd en mag worden verwacht dat de gezaghebber de bereikte situatie kan voortzetten en dus zijn taken en bevoegdheden zelf naar behoren kan gaan vervullen.

De staatssecretaris heeft zich hierbij gebaseerd op brieven van de regeringscommissaris waarin is geconcludeerd en toegelicht dat het OLE voldoet aan de criteria voor inwerkingtreding van de fasen 1.0 tot en met 2.2. Voor wat betreft de resterende verbeterstappen inzake fase 2.2 waar eerder door het eilandsbestuur commitment op is afgegeven, heeft een stuurgroep dit proces bewaakt en toegezien op dat die verbeterstappen conform zijn doorgevoerd.

Hoogachtend,  
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hugo de Jonge